

Haavaravist

Apteegis on aastaringi vaja nõustada patsiente haavaravi teemal ja just eriti suvisel perioodil tuleb seda kriimustuste, lõikehaavade, villide, põletuste või marrastuste tõttu kõige rohkem ette.

Laura Holter

farmatseut

Uuesilla apteek

Sügavate ja suuremate haavade ning krooniliseks muutunud haavandite korral tuleb pöörduda arsti poole, ent pindmiste marrastuste ja väiksemate haavade hooldamisega saab tavaliselt esmaabiks vajalikud vahendid ja nõu apteegist kätte. Tuleb ette, et võimalusel ka puhastame ja plaasterdame kohapeal.

Esimesena peab haava korralikult puhastama, nt puhta leige kraanivee või NaCl lahusega ning seejärel desinfitseerima spetsiaalselt haavale mõeldud antiseptikuga, näiteks Prontosani, Octenisepti või Aseptiga.

Haavade puhastamisel ei tohi kasutada alkoholi sisaldavaid vahendeid, nt briljantrohelist, jooditinktuuri ning naha/käte desinfitseerimiseks mõeldud vahendeid, kuna alkoholi sisaldavad puhastusvahendid tekitavad valu ning ärritavad ja kuivatavad liigselt haava.

Haava puhastamiseks ei tohi kasutada ka vesinikku, mis võib kahjustada haava kudesid, ega kaaliumpermanganaati. Värvilised vedelikud – briljantroheline, jood, kaaliumpermanganaat – mõjuvad kudedele kahjustavalt ja raskendavad haava värvuse jälgimist, siis ei ole näha punetust ning võimaliku põletiku teket.

Haava puhastamisel tuleb vältida tavalise vati ja vatitampoonide kasutamist, sest need võivad jätta haava sisse kiude. Puhastamiseks sobivad

apteegist saadavad marlitampoonid, nt Kaigerti ja Mesofti omad.

Haav vajab paranemiseks niisket keskkonda, kuna see tagab uute rakkude ja kapillaaride kasvu ning arenguks kõige soodsamad tingimused, seetõttu tuleks haavad pärast puhastamist ja desinfitseerimist katta. Ilma plaastrita haava hoida ei soovita, sest see kuivatab haava, mis omakorda aeglustab paranemist ning suurendab infektsiooni ja armi teket. Armide jaoks on apteegis müügil nt Dermatixi geel, Sodermixi kreem, Contractubexi geel, Hansaplasti armiplaastrid.

Plaaster tuleks valida haava suuruse ja iseloomu järgi. Plaastrite valik on apteegis suur. Seal on tavalised plaastrid (nt Eurocare, Medrull, Hansaplast jt), spetsiaalsed haavaplaastrid (nt Mepore, Ultra Pore, Eurocare, Askina, Mepilex, Aquacel jt) ning liikuvatele kohtadele ja marrastustele sobivad spreiplaastrid. Osa neist sisaldavad ka antimikroobse toimega hõbedaioone. Lastele on ka ilusate piltidega plaastrid.

Õrna naha korral sobivad siliikonplaastrid, sest need ei kleepu kõvasti naha külge. Nende eemaldamine on valutu ja ümbritsevale nahale vähe traumeeriv. Samuti võib sidemete ja plaastrite all nende haavale kinni kleepumise ja noore epiteeli kahjustamise vältimiseks kasutada spetsiaalseid parafiin- või silikoonvörke, nt Grassolind, mida on mitmes suuruses valida. Need ei kleepu haavale, lasevad haavaeritise läbi, kuid samas tagavad haava para-

Esimesena peab haava korralikult puhastama, nt puhta leige kraanivee või NaCl lahusega ning seejärel desinfitseerima spetsiaalselt haavale mõeldud antiseptikuga, näiteks Prontosani, Octenisepti või Aseptiga.

Haav vajab paranemiseks niisket keskkonda, kuna see tagab uute rakkude ja kapillaaride kasvuks ning arenguks kõige soodsamad tingimused, seetõttu tuleks haavad peale puhastamist ja desinfitseerimist katta.

nemiseks vajaliku niiske keskkonna.

Pindmiste haavade jaoks on spetsiaalsed haavasulgemisplaastrid, mis asetatakse risti üle haava, nt Omnistrip, mida on ka eri suurust valida.

Emofix on hemostaatiline verejooksu tõkestav salv, mis on ette nähtud naha ja limaskestast verejooksude peatamiseks ja ennetamiseks. Kasutatakse näiteks nõrkade või isegi tugevate ninaverejooksude, traumade, kergete nahavigastuste jms korral.

Villid tuleb kõigepealt puhastada ning seejärel katta plaastriga. Sobivad spetsiaalsed villiplaastrid ja teisedki hüdrokolloidplaastrid, mis kaitsevad haava mustuse eest, kuid vähendavad ka survet ja valu, nt Hansaplast, Eurocare, Granuflex ja Compeed. Plaastrid jäetakse villile mitmeks päevaks, kuni need tulevad ise lahti. Üldiselt on villiplaastrid veekindlad ning püsivad kuni 7 päeva, oleneb muidugi asukohast ning kui palju tuleb vedelikku välja.

Kui haava või selle ümbru-

sesse tekib punetus või paistetus, siis tuleb kasutada spetsiaalseid haavasalve. Sobib Braunovidoni salv, mida leidub ka eri suurustes. Joodisalvi ei tohi kasutada koos hõbedat sisaldavate plaastritega ega vesinikuga. Kui haava tekib tugev põletik ja mäda, tuleb pöörduda perearsti poole.

Bepanthen Plus kreem sobib pindmiste nahainfektsioonide või nahavigastuste desinfitseerimiseks ja raviks järgmistel juhtudel:

- infektsioonihuga pindmised vigastused: sisselõiked, villid, kriimustused, marrastused, nahalõhed, haavad, kergema astme põletuste järelravi, dermatiit;
- lõhenenud rinnanibud imetavatel emadel. Lisaks kasutatakse seda peale tätoveeringu tegemist – aitab nahal taastuda.

Põletushaavad tuleb jahutada geelidega, nt Burnjel või Burnshield, või jaheda, 18–20-kraadise voolava vee all vähemalt 10–15 minutit. Külml võib kahjustust süvendada. Tuleks vältida jäävett, jääd ja jääkotte. Põletushaavale ei tohi panna õlisid ja hapukoort, mida vanasti just oldi harjutud tegema, sest need takistavad kuumuse väljumist.

Põletushaav tuleb katta puhta sidemega. Põletuse korral sobib kasutada parafiin- või silikoonvõrku, mis ei kleepu haavale, kuid laseb haavaeritise läbi, tagades niiske keskkonna. Hästi sobivad hüdrogeelplaastrid, mis hoiavad haava piirkonna niiskena ja soodustavad loomulikku paranemist. Infektsiooni tekkimisel tuleb kasutada hõbedat või joodi sisaldavaid tooteid, nt Cicasilveri spreid.

Haavade kaudu võib organismi sattuda teetanuse tekitaja. Kui viimase viie aasta jooksul ei ole tehtud teetanusevastast vaktsiini, peaks pöörduma arsti poole. Ka loomahammustuste korral tuleks pöörduda traumapunkti, kuna haava võib olla vaja õmmelda ning vajadusel saab kiiremini kaitsestüsti, isegi kui seda on teinud oma lemmikloom. 🐾